

FARKAS PÉTER

Hard Rain – Kemény eső

(RÉSZLET)

*„And what did you hear, my blue-eyed son?
And what did you hear, my darling young one?”*

(Bob Dylan: Hard Rain's A Gonna Fall)

A hullahalász a parton élt, a jégbe fúródó hegyek lábánál, éppen ott, ahol horogként kanyarodott egyet a Nagy Folyó. Korábban nem sok hasznát látta annak, hogy éppen itt telepedett meg vagy csak egyszerűen itt ragadt, mióta azonban napjában úsztak le a hullák a Város felől, egyre jövedelmezőbbnek bizonyult tanyája, mert a horog hajlatában úgy rekedtek meg a tetemek, mintha csak háló torlaszoló útjukat. A folyó sodrása ugyanis, a hosszú egyenes szakasz után, túl sebesen úsztatta be őket a kanyarba, és mielőtt a kivezető egyenes felé fordulhattak volna, elakadtak a meredek partfal előtti hordalékban. A hullahalásznak nem sok dolga akadt, csak ki kellett rángatnia őket előbb a csónakba, majd onnét a partra, ahonnan egy kétkerekű alkotmány tálcájára fölterítve eltolta őket a veremhez. Idetárolta be őket, szépen sorjában, a fönről lefejtett jéglapok közé, míg értük nem jött valaki. Ha értük jött valaki, eltette a kialakított árat, segített becsomagolni a hullát és berakni a kocsiba. Ladikkal csak ritkán jöttek, a szegényebbek, tőlük már eleve csak a fele árat kérhette. Ha meg valakiért nem jött senki, két hét után maga vitte tovább csónakkal a kanyaron túlra, és visszaengedte az áramba.

A verem már ott volt, nyilván abban az időben építették, amikor még kézi számmal is meg lehetett bontani a földet. Akkor már nem lehetett, mert a földből kő lett. Igaz, veremre sem volt nagy szükség, mert nem volt mit elvermelni. Miután átpakolta szállítmányát a parton várakozó kordéra, föltopta a kocsit előbb a tanya szintjére, aztán a talajvíz miatt egy terasszal feljebb épített veremhez. Erre a szintre meredekebb kaptató vezetett, úgy hogy már nem tolt, hanem inkább húzta az egyenetlen úton nyekergő tragacsot. Az utolsó méterekre aztán kiegyenesedett a föld, így szorosán hozzá tudta ügyeskedni a jármű karakterét a szélesen fölpúposodó verem bejáratához. A hullákat rendszerint lábbal a menetirány felé fektette föl, mert aztán lábbal lefelé ráncigálta át őket a csúszkára, hogy ne fejfel érkezzenek a tárolóba. A hozzátartozók mindig keletlenebbül fizettek az összetört hullákért, mintha ő tehetett volna állapotukért. Eredetileg létrán lehetett lemenni, a csúszkát már ő építette a bejáratához, hogy könnyebben tudjon lepakolni. A csúszka mellett a

létra is megmaradt, egy jóval keskenyebb, rozoga alkotmány. Mindig csak egy testet fuvarozott, akkor is, ha egyidejűleg több torlódott össze a kanyarban. Részben a súly miatt, részben mert nem engedhette őket egymásra. Minden egyes testhez külön lemászott, félrehúzta a csúszdától, elrendezte a végtagjait és betakargatta vékony jéglapokkal. A terepjáró érkezésekor öten feküdtek lent. Egy öreg, meredten fölfelé bámuló férfi, egy választékos öltözetű, középkorú nő, egy fiatal férfi, szétálló lábain hatalmasra dagadt futócipőben, és egy szinte még alig felserkent lányka, láb-szár közepig érő, sötét szoknyában, világos blúzban, félig betakarva a mellette fekvő nyitott, piros kabátjának felé hajló szárnyával. Ott feküdtek a jéglapok között, még ilyen szétázott állapotban is megannyi külső tulajdonsággal, mégis teljesen egyformán, mert valójában egyiküknek sem volt arca. Az arcok, amint végleg alámerültek, a víz színén maradtak, mint a leáztatott matricák töredezett hártái. A veremben már csak a koponyájukra vastagon rákent, kékesszürke viaszréteg világított, ha átvágott az ajtó teljes szélességében végigfutó repedésén a hold fehér fénye.

A férfi gyakran mélázott az arcokon. Szívesen kitalálta volna a történetüket. A víz azonban nemcsak az arcukat, a történetüket is elmosta. Ahogy a tintát a papírról. Csupán annyit tudott róluk, hogy honnan indultak, és hova érkeztek. Minden nap kievezett. Késő reggel, napkelte után harmadfél, három órával indult, amikor már eloszlott a köd. Lefelé evezett, a meder közepe és a homorú part közötti sávban. Apadó vízen a sodorvonalat követte, mert úgy könnyebben haladt. Széles, de fürge halászladikkal járt. Még akkor építették, amikor a hegyek szolgáltatták az építőanyagot. Most még foltoznivalót sem talált volna, mert éppen úgy halottak voltak a hegyek, mint a folyó. A farúlésen evezett, felbőrözött, mankós evezővel. Szemben, az orrpadka előtt ugyan még ott voltak a gúzsztökek, az átfűzött gúzzsal, evezőt azonban akkor dugtak át rajta utoljára, amikor még életre halásztak. A hajó üres volt, csupán néhány kelléket vitt magával. Egy vasalatlan tollú pótevezőt, két csáklját, és a pad alatt tartott bádoggal vízmérőt. Napjában többször is lapátolnia kellett a bebüdösödött fenékvíz, ezért fel is szedte a harmadik borda vonalától a fenékrácsot. Ha nem a sodrással szembe fújt a szél, gyorsan haladt, körülbelül egy óra alatt érte el a kanyar elejét. Itt előbb kijebb irányította a hajót, távolabb a külső, nagy ívű kanyar szeszélyes áramlataitól, és a ladik orrát a parttól eltartva evezett a kanyar tetejéig. Csukott szemmel is lejárhatta volna az utat, úgy ismerte bőre, izomzata a változó erősségű és irányú áramlatok megmerített evező tollán át karjába fölfutó remegését. Ezen a szakaszon többször is megközelítette a partot, mert az erősen leszagगतott, meredek part hordalékában gyakran talált hullákat, többnyire nagyobb tömegű, szétterjedtebb testeket. Ha nem talált semmit, továbbvezett a horog visz-szahajlásának kezdetéig, ahol egy sarkantyú formájú keresztzátony volt. A könnyebb testek általában itt akadtak föl. Ezt a részt egyébként is jobban kedvelte, mert a zátony utáni limányos víz ugyan előbb megpróbálta visszafordítani a ladikot, majd kilökni a nagyvíz felé, de aztán hirtelen teljesen leállt, szinte lebegett a visszafolyás, csak éppen a zátony szélénél borzolódtott valamelyest a felszín. Így gond nélkül hor-

gonyra eresztette a ladikot és kényelmesen hozzáállhatott a zátony sekély víz alatti hátára fölcsúszott hullák lehalászásához. Innét húzta ki egyébként a gyereklányt is, akit előbb szinte a vízre kellett állítania. Valamibe beleakadhatott a lába, mert olyan nehezen jött, mintha húzták volna visszafelé. Többször is fogást kellett változtatnia, végül a gallér alatt átszakította a blúzt, és a csáklya horgát a ruha kantárijába akasztva kiemelte a testet. Ahogy ott lógott a víz fölött, alig érintve lábujjaival a vizet, mintha egy, a szárnyait éppen kitárni készülő angyal függött volna a kampón, csak éppen mozdulni nem tudott már a végtagjaira nehezedő víztömegetől. Hajfürtjei csigákba tekeredve szétálltak, térd alá érő ruhája alól kilógó lábain megpikkelyesedett a bőr. Szája eltátva és tágra nyílt szemeivel meredten a sodrás irányába bámult.

A könnyű testet szépen beemelte a ladikba, végigfektette fejjel az orrüléstől, és éppen megkerülte kifelé a sarkantyút, a sodrással szembe fordulva, amikor hirtelen meleg, tapadós, az éjszakánál is nagyobb vakságot hozó köd zuhant a tájra. Meghökken, mert ebben a napszakban még soha nem tapasztalt ilyet. Gondolta, csak átevez hamar ezen a vakságon, és valóban, néhány erős, sietős csapás után szakadozni kezdtek a felhők, a megnyíló hasadékokon át azonban egy másik folyót látott. A sodrás szinte mozdulatlanra dermedt, és mintha ólommal öntötték volna föl a tetejét. A partra merőlegesen azonban, egymás mögött, alacsony zátonyhalmok láncá nyomult be a folyó közepéig. Vízmosta, színtelen vonulatok, és teljes hosszúságukban úgy húzódtak a víz színe alatt, mint ahogy az ember gerince fut végig háta közepén a bőr alatt. Nem értette a látványt, csak meregette a szemét, de hamarosan hiába meregette, mert az átláthatatlan, fehér redőny újból leereszkedett, simán gördülve, mintha olajozott vajatokban futna, és a köd többé nem mozdult, nem kúszott tovább, csak csüngött egy helyben, köröskörül és tömören. Nem mert tovább evezni, és bár mozdulatlanak hitte a vizet, újra kidobta a horgonyt. Mielőtt még elfojtott csörrenése elhalt volna, egy kiáltás, nagyon hangos kiáltás, a végtelen szomorúság dörgő jajszava szárnyalt föl az átlátszó légbe. Azután elhallgatott, de rögtön utána panaszos, vad hangzavarba olvadó lárma ütötte meg a fülét, mint tízezer suttogás. Váratlanságának pusztá tényétől elborzadt. Úgy érezte, mintha maga a köd kiáltott volna, olyan hirtelen és mindenfelől egyszerre hangzott föl ez az izgató, gyászos üvöltés. Csaknem kibírhatatlanul éles, sietős hangú sikoltásban csúcsosodott ki, amely azután hirtelen abbamaradt. Rémmülten kapkodta a tekintetét, de nem látott egyebet, épp csak a csónakot, ahol volt, annak oldalai is elmosódtak, mintha olvadozni akarnának. A világ többi része a semmibe merült. A semmibe. Elveszett, kialudt; eltűnt, anélkül hogy egyetlen sóhajt, egyetlen árnyékot hagyott volna maga mögött. Tudta, lehetetlen elindulnia. Ha szabadjára engedné a csónakot, teljességgel a levegőben, a pusztá űrben úszna. Nem is sejtené, merre tart, fölfelé vagy lefelé, vagy tán keresztbe, amíg csak nem ütközne egyik vagy másik partba, és még akkor sem tudná azonnal, melyikbe. Természetesen meg sem mozdult. Eszé ágába sem volt, hogy kockára tegye a csónakot. El sem tudott volna képzelni ennél szörnyűbb helyet hajótörésre. Akár azonnal a vízbe veszik, akár nem, biztos, hogy

valamilyen módon hamarosan elpusztul. Ugyanabba a vízbe fúlni, amelyikből kifogdossa a hullákat, irtózott a gondolattól.

Szerette volna tudni a történetüket, de vajon volt-e történetük? Kellett, hogy legyen, gondolta, mert akinek nincs története, nincs élete sem. Az életet el lehet venni, el lehet dobni, de a történetet nem. Mert az beleszövődik a visszamaradt tárgyakba, tekintetekbe, gesztusokba, szavakba. Névvvel vagy névtelenül, de az a szál, vagy csupán egyetlen rost a szálból kizárólag az övéké, időtlen időkig megjelölve, ha nincs is aztán senki, aki olvashatná e jelölést. Most, hogy itt vannak nála, idejutottak, le a verembe, mégis úgy érezte, elvették tőlük a történetüket, és hiába fuvarozák őket vissza a Városba, már amelyikért eljönnek, nem kapják vissza a történetüket, hacsak ő nem kreál nekik egyet. Odaült hát esténként a verem bejáratához, és önhatalmúlag agyalni kezdte a történeteket. Az öregemberét, a tornacipősét, az úri dámaét, a gyereklányét, a piros kabátosét, és mindahányét, aki a veremig érkezett. Tudta, soha nem juthat egyetlen történet végére sem, és ha a végére jutna is, nem adhat ő a másoknak semmit sem, mert az ember csak magának adhat történetet. És mégis csinálta tovább, ahogy a tér és az idő, a sodrás és a halál. És amikor fölhozott a veremből egy hullát, és berakta egy vevő kocsijába vagy gazdátlanul leeresztette a zátonyon túlra, már nem gondolt a testre, csak a kiagyalt történetre, és arra, hogy megint eggyel kevesebb.

Egy reggel módos terepjáró érkezett a tanyához. Már messziről látni lehetett az egyetlen úton hintóként lomhán billegő, súlyos, fekete utasszekrényt. A kocsi lassan, nagyon lassan, lépésben döcögött előre. Csak egy út vezetett a tanyához, azt sem használta senki, csak mióta híre ment a Városban, hogy egy kis szerencsével itt megtalálhatók a víznek ment hozzátartozók, ha mindenáron temetni akarnak. A halász a fel-felpörgő motor zúgására kiment a ház elé, és ott várta be a közeledőket. A vevőt sofőr hozta, ő szállt ki először, a másik a kocsiban maradt. Rövid személyleírást adott a keresett személyről, és csak amikor a halász a bólintásával jelezte, hogy az említett fajtából fekszik lent valaki, a sofőr akkor nyitotta ki az utasülés melletti ajtót. A vevő előkelő, vastag felöltőt viselt. Szó nélkül biccentett a halásznak, és hármában elindultak a verem felé. A férfi hosszú ideig válogatott a hullák között, de csak fentről, az ajtóból, egy kis távcsövet tartva a szeme előtt, mintha színházban lenne. Végül kibökte, melyiket akarja. A halász még a csúszdához épített tepsit sem vette elő, rendszerint azon húzta föl a kiválasztott vagy senkinek sem kellő hullákat, hanem a hóna alatt, a létrán hozta föl a könnyű, valószínűleg egy gyereklányhoz tartozó testet. Mennyi, kérdezte a sofőr. A halász ezúttal azonban nem pénzt kért, hanem előhúzott a bőrköténye zsebéből egy már elég viseletes, kettéhajtott papírlapot és átadta a szolgának. Erre van szükségem, mondta. Talán egy-két nap alatt beszerezhetik. Addig ő meg becsomagolja a testet. Ha csak harmadnapra érnek vissza, az sem baj. Legföljebb visszaviszi még a verembe, noha elég hideg van már odafönn is. A sofőr kissé csodálkozva tanulmányozta a jókora darab, szétnyi-

tott papírost, aztán a vevő felé nyújtotta. A férfi nem mozdult, csak bólintott, aztán szó nélkül elmentek a listával.

A halász hosszú ideig méregette a csónakot délutánonként, miután elrendezte a dolgait a verem körül. Az egyik nap végül teljesen kihúzta a partra, borogatta erre-arra, és minden darabját, illesztését lemérte, megrajzolta. Pontosan ugyanilyet akart, csak éppen egy másikat, egy tisztát. A hegyekben azonban, mióta a madarak úgy estek le az égből, mint a kövek, semmit sem talált volna hozzá. Még foltra valót sem. A Városba meg nem járt be, hiába tette is volna, mert nem tudta, mit hol kell keresnie. Amire szüksége volt, meghozatta. Az élelmiszert havonta egyszer, a szerszámokat, hullaszákokat évente egyszer. Megvoltak hozzá az emberei, de vevőnek most ajánlott először bartel üzletet. Napokon át ült a papírosai felett, aztán újra szárazra vonta a csónakot, újra borogatta, mérte, javíttatta a rajzait. A ház mögött álló szín üres volt, rég nem volt benne mit tartania, gondolta, majd itt végzi el a munkát. A rajzait is itt tartotta, a szerszámokat is idegyűjtötte. Csak az okozott gondot, hogy soha nem csinálta. A sok méréstől, számolástól, nézéstől azonban egyszer csak úgy gondolta, mintha valaha látta volna már. Meglehet, látta is, akkor meg majd csak emlékezni fog. Végül elkészült a listával. Harmadnapra, kora reggel, újra megjelent a terepjáró. Egy világos, feliratos furgon követte. A tanya bejáratánál a terepjáró maga elé engedte a furgont. A vezetőfülkéből két tagbaszakadt férfi ugrált le, szürke overallban. Hátra mentek a kocsi végéhez, és szuszogva, fújtatva, egymás hegyére-hátára kihajigálták a rakodótérből a hozott holmikat. Közben vicsorogva felfelhorkantak, vakkantottak egymásnak vagy másnak, nem lehetett pontosan megállapítani, mindenesetre a ház előtt álldogáló halász részvétlenül, közömbösen bámulta a munkásokat. Aztán visszamásztak a furgonba és elhajtottak. A sofőr csak ekkor szállt ki a terepjáróból, a vevő a kocsiban maradt. A halász fölhozta a veremből a bezsákolts lánykát, és mielőtt a terepjáró hátsó csomagtartójába emelte volna, egy arasznyira megnyitotta a zsák száját, hogy a másik is meggyőződhessen annak tartalmáról. A sofőr visszaszállt a kocsiba, és ők is elhajtottak. A halász behordta a színbe a hozott árut, fajtánként szétválogatta, majd leszámolta és lemérte őket. Néhol igazítania kellett, elsősorban fűrészelni, vagy a szőrösen hagyott deszkát legyalulni. Szaglászgatta, érdes tenyerével simíttgatta az anyagot, utána rajzolta ujjjaival a deszkák erezetét, mintha rég nem látott vonásokat keresne bennük. Aznap már nem is ment ki a vízre. És tudta, arra a vízre már nem is megy ki többé.

Elégedett volt az anyaggal. Légszáraz, csomómentes deszkák voltak, vörösfenyő, éger, tölgy. A fájuk az ég alatt már nem létezett, legalábbis azon a vidéken, ahol a hullahalász élt. Valahonnét hozták a deszkákat, átlátszó, szoros fólia zsákokban, és a városok szélére telepített raktárbunkerekben tárolták őket, míg értük nem jöttek. A halász kiterített öt szál deszkát az előkészített bakokra, és lecsípett fejű szögekkel, széltől szélig, összefogta őket. Nem egészen hézagmentesen, hogy helye legyen később a dagadó fának. Aztán az összeállított fenékdeszkán kijelölte a hosszanti középvonalat, a bordák helyét, valamint a far- és orrtőke végeit. Begyalulta a lapolás-

sal összeillesztett bordákat a fenék és az oldalak tervezett dőlésének szögébe, kivágta a bordák alsó sarkait, hogy átfolyhasson alattuk a víz, aztán összeillesztette és fölerősítette a sarokvasakat a bókonyokra. Az orr és a fartőke beépítése után átfordította a vázat, és enyhe, szabályos ívben körbегyalulta a fenékdeszkák peremét a bordák dőlésszögének megfelelően. Csak ezután látott neki az oldalak fölrakásának. Először a visszafordított fenékhez illeszkedő, alsó deszkát tette föl, és szögelt a két középső bordához, és csak ezután emelte be a felső palánkot. A fenék hajlítása előtt magához vett három hullaszáket és egy csákányt, és a szín mögötti hegyfalról kétharmadig fejte a zsákokat kővel. Nem folyamatosan ívelt feneket tervezett, mert a középén egyenes aljú csónak biztosabban feküdt a vízben. Gyorsabban lehetett vele haladni, és az orrát sem emelgette az evezőcsapásoknál. A középső két bakot kivette, hogy legyen helye a megsüllyedő fenéknek, és csak ezután emelte be a két hullaszáket az oldalpalánkok közé. Tetejüket a harmadik zsákban hozott kövekkel rakta meg, egyenként, óvatosan, mintha kimérné őket. A fenék közepe szépen ráült a bakok között elhelyezett, valamivel alacsonyabb feltámasztó cölöpökre és az enyhén megdőlt bordák is függőlegesbe jöttek. Ezután a csónak végei felé is hozzászögelt a behajló oldalpalánkokat a bordákhoz. A színt akkor hagyta el hosszabb időre másodszer, amikor a deszkák találkozásának szigetelésére került volna sor. A régi csónakról úgy olvasta le, hogy a deszkák találkozó éleit, körülbelül a vastagságuk kétharmadában ferdére gyalulták, így az összeillesztés után a palánkok egyenesen hagyott élrészei egymáshoz simultak, a ferde részek viszont kifelé nyitott, ék alakú csatornákat képeztek. Ezeket aztán mohával tömítették, a tetejükre meg iszkábaszeggel léceket erősítettek. A léc és a szög meglett volna hozzá, mohát azonban nem szállítottak. Egyszerűen lehúzták a listáról. Ezért megbontotta a ház tetejét, sokat már úgysem megy alá, leemelt róla három horganyzott lemezt, és méteres darabokra vágta. A szín egyik zugában talált egy félig megrohadt, vastag papírköteget. Kiválogatta belőle az épebb íveket, és ezekből tépett bélést a lemezek alá. Az utolsó lemezeknél tartott már, amikor maga elé emelte az egyik papírost, hogy három ujjnyi csíkokra tépje. Csodálkozva látta, hogy betűk vannak rajta, méghozzá öles, hegyes karóként meredező, nyomtatott kapitálisok. A képet csak később vette észre. Középen ki volt szakítva, mintha egy hosszú, hegyes késsel átbökték volna. Félrefordította a tekintetét, és visszájára forgatta a lapot. Aztán csíkokra szaggatta a papírt, és a lapokat, írásos felükkel a palánkhoz nyomva, a lemezek alá fogta. Rövid szögekkel sűrűn végigvarrta a lemezeket, és kívül-belül lemázolta a csónakot. Belül lenkencével, ebből a lemezek alá is beeresztett, hogy megszívja magát a papír, kívül pedig forró kátrányolajjal.

Az öt nap alatt csak akkor hagyta el a színt, ha a szükségét végezte, és még kétszer, amikor kifejtette a köveket és leszerelte tetőlemezeket. Ha tehetette, éjszaka is dolgozott, lámpásnál. Ha már nem bírta, a bakok mellett feküdt föl egy deszkára, és hallgatta a szakadatlanul ömlő eső zuhogó kopogását. A negyedik napon aztán kettényílt az égbolt, és a kiforduló nap úgy vágta bele sugarait a víztükörbe, hogy a hul-

lámok fénye egészen a ház fölötti szikláig verődött vissza. A halász kitárta a szín duplaszárnyú ajtaját, és visszafordult a munkájához. Vele szemben, a bak fölött, a fal teljes szélességében ott hullámzott, lebegett a Folyó. Érintés nélkül befutotta a hasított, érdes kövek kvarcos felületét. Az átlátszó, fel-felgyűrődő, csillámló hártya minden egyes pontja mozgásban volt. Úsztak, forogtak, billegtek, siklottak egymásból egymásba, mégsem mozdult a Folyó egy tapodtat sem. Ahol volt, ott volt az eredője és a torkolata is, és ez a végtelen hullámzó, lebegő mozdulatlanság hamarosan a mennyezetig terjedt. A halásznak az volt az érzése, hogy csak oldalt kellene fordítania a ladikot, fenekével rátenni a falra, és máris vinné tovább a néma áram. Az utolsó mázolásal csak másnap készült el. A csónakot lábszárnyi vastag gömbfákon gurigázva kivitte a szín elé, és rögzítette a száradásra kijelölt helyen. Aztán elindult utat keresni a vízre bocsátásnak, mert ott nem eresztette le a csónakot, ahol esetleg a kordéval még elbírt volna. A tragacsot egyébként sem használhatta már, mert az utolsó fuvar után leengedte a ház mögötti, meredek szurdokban. Mire visszatért, mélyen beesteledett. Vonszolni is alig tudta magát. Lerogyott a csónak mellé, és egyvégtében átaludta az éjszakát. Ébredéskor, amikor fölnyitotta a szemét, a nyirkos, sárga eget látta. A reggel, mint egy áttetsző vízhulla, csöndesen, nehézkesen süllyedt le a szürke völgy üregébe.

Még két éjszakát maradt a csónak mellett, aztán bement a házba. Összekészítette a holmiját, és már csak egyszer lépett ki a házból, induláskor. Éjszaka azt álmodta, hogy vár valakire. Kitárta hát az ajtót, de akire várt, nem mutatkozott. Aztán bontani kezdte a házat, az ajtó körül, kőről kőre, és végül nem maradt más, csak a magában álló keret, benne a kitárt ajtóval. És akkor egyszer csak megpillantotta az üres nyílásban az angyalformájú lánykát. Úgy közeledett a ház belseje felől, akárha vízen járna. Reggel aztán levitte a szín elől csónakot, és a vízre tette. A másikat leoldotta a cölöpről, és berúgta a sodrásba. Az üres ladik gyorsan irányba állt, és sebesen siklani kezdett a kanyar felé. A halász beszállt a tiszta csónakba, és az evező tollával ellökte magát a parttól. Elhelyezkedett a padon, de még mielőtt megmeríthette volna az evezőt az ólomszínű vízben, a meder teljes szélességében megfordult a Folyó. A csónak kissé megemelkedett, és mintha a vizek minden árama alá kapott volna, repülni kezdett a hajó a hirtelen aláereszkedő fehér ködben.